

มุมห้องเรียน

Take Peek at a Classroom Corner

ประภาพร เทียนศรี

ความรู้ ความร้าย ออนไลน์กับพ่อ แม่ ลูก

Keeping up your Children with Online Beauty and the Beast

คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การค้นคว้าหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในโลกปัจจุบัน ผู้ปกครองหลายท่านจัดหาคอมพิวเตอร์ไว้ประจำบ้าน เพื่อสนับสนุนการเรียนของบุตรหลานซึ่งคอมพิวเตอร์ประจำบ้านเหล่านี้ต่างเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เชื่อมโยงโลกกว้าง สะดวกต่อการค้นหาข้อมูล การติดต่อสื่อสาร หรือเพื่อความบันเทิงต่างๆ เด็กๆ สามารถนำเอาศักยภาพของคอมพิวเตอร์มาใช้สืบค้นข้อมูล การทำรายงาน เป็นเครื่องมือในการเรียน และการติดต่อสังคมออนไลน์ โดยทั่วไปคนใดใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ประมาณ 60% ถือว่าใช้ได้คุ้มค่า แต่ที่ผ่านมามักคนไทยยังใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

แม้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ออนไลน์จะมีประโยชน์และประสิทธิภาพในการทำงานดีเท่าไร ก็ย่อมมีอันตรายตามมาถึงผู้ใช้นั้นใช้งานไปในทางที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจะเห็นข่าวปรากฏตามสื่อต่างๆ เช่น เด็กผู้หญิงถูกล่อลวงจากการสนทนาออนไลน์ผ่านโปรแกรมต่างๆ เช่น MSN Facebook เป็นต้น ส่วนเด็กผู้ชายจะติดเกมส์ทางอินเทอร์เน็ตจากการจัดเวทีเสวนาสาธารณะเรื่อง ลำแม่ด- เซ็กซ์- ความรุนแรงภัยเงียบออนไลน์ ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สมาคมนักข่าวและนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย ได้ร่วมมือกับผู้อบรมหลักสูตรการสื่อสารมวลชนระดับต้น เพื่อร่วมกันหาทางออกและแนวทางป้องกันปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับเยาวชนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตให้ไม่กลายเป็นแม่ดที่ถูกล่า โดยพบว่าเด็กอายุ ๑๓-๒๐ ปี เสี่ยงต่อการถูกล่อลวง และละเมิดทางเพศผ่านเครือข่ายสื่อออนไลน์มากที่สุด นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รายงานว่าสังคมไทยปี ๒๕๕๔ มีผู้หญิงไทยที่อายุต่ำกว่า ๒๐ ปีตั้งครรถ์เพิ่มขึ้นทำให้อยู่ในอันดับแรกของภูมิภาคเอเชียเนื่องจากพฤติกรรมการใช้เฟชบุ๊กเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี ๒๕๕๔ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๓ ถึง 96.3% โดยกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารบอกการเล่นเฟชบุ๊กของเด็กไทยช่วง

อายุ ๑๓-๑๕ ปี มีสัดส่วนถึง 11.2% อายุ ๑๖-๑๗ ปี มีสัดส่วน 10% อายุ ๑๘-๒๕ ปี มีสัดส่วน 34% จากข้อมูลทำให้เห็นว่ากลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่ถึง 40% ของผู้ใช้ทั้งหมดไม่มีวุฒิภาวะเท่าที่ควร และไม่มีควมรับผิดชอบสูงพอทำให้เกิดปัญหา มีการเผยแพร่ภาพที่ไม่เหมาะสม นำความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในทางที่ผิด สื่อออนไลน์เหล่านี้ทำให้เกิดคุณแม่วัยใสเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการโพสต์ข้อความ หรือคลิปที่มีการแสดงออกถึงการยั่วยั่วทางเพศ ใช้ความรุนแรงเกิดพฤติกรรมกระเลินกระเร้นแบบขึ้น (หนังสือพิมพ์แนวหน้าออนไลน์, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๕)

จากข้อมูลปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นเรื่องที่ผู้เขียนเล็งเห็นว่า ทำอย่างไรให้เด็กไทยใช้สื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเมื่อโลกแห่งความรู้มาอยู่ร่วมกับความหลอกลวง ผู้คนที่หวังแสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่นมักสร้างข้อมูลเท็จเพื่ออำพรางตัวตนที่แท้จริงบนโลกอินเทอร์เน็ต อีกทั้งเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมกับวัยเด็กอีกจำนวนมาก แม้จะหาวิธีป้องกันเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถคาดหวังว่าจะป้องกันได้ 100% ยิ่งสังคมปัจจุบันนี้จะพบว่าเด็กส่วนใหญ่มักจะใช้เวลาไปในการเล่นคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ มากกว่าการเล่นและการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในโลกของความเป็นจริง (ซูปลัสมเมอร์, ๒๕๕๖) จากการศึกษาพบว่าภัยที่มากับอินเทอร์เน็ตมี ๓ กลุ่ม คือ ภัยจากคนแปลกหน้าหรือบุคคลเสมือน ภัยจากเนื้อหาต้องห้าม และภัยจากการใช้งานที่ไม่เหมาะสม (อมรินทร์ มาต๊ะวัน) ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก ไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ ครู จะต้องช่วยกันดูแลให้เด็กๆ ใช้สื่อออนไลน์ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้เขียนมีรูปแบบการป้องกันดูแลเด็กๆ จากภัยของสื่อออนไลน์ดังนี้

๑. พ่อแม่ผู้ปกครองหลายคนตัดปัญหา โดยห้ามไม่ให้บุตรหลานใช้อินเทอร์เน็ต หรือใช้ได้เฉพาะเวลาที่ผู้ปกครองอยู่ร่วมด้วย เพื่อปกป้องลูกจากภัยต่างๆ สำหรับแนวคิดนี้ไม่น่าจะได้ผลเพราะปัจจุบันการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพียงอย่างเดียว อุปกรณ์สื่อสารต่างๆ เครื่องเล่นเกม เครื่องเล่นเพลงหลากหลายแบบสามารถเข้าสู่โลกอินเทอร์เน็ตได้อย่างกว้างขวางง่ายดาย เบอร์โทรศัพท์ บัตรเติมเงินที่นักเรียนสามารถหามาตามร้านค้าต่างๆ ได้อย่างสะดวก อีกทั้งร้านเกม ร้านอินเทอร์เน็ตมีอยู่ทั่วไป การชักชวนจากเพื่อนสู่ร้านเกม เกมออนไลน์ไม่ใช่เป็นเรื่องที่แปลกในชีวิตปัจจุบันและวัยรุ่นมักติดอยู่กับเพื่อนยอมรับการชักชวนได้ง่ายกว่าคำสอน คำเตือนของพ่อ แม่ ดังนั้นวิธีการที่ผู้ปกครองห้ามไม่ให้ลูกใช้อินเทอร์เน็ตหรือให้ใช้เฉพาะเวลาที่ผู้ปกครองอยู่ด้วยนั้นจึงไม่ใช่วิธีการที่เหมาะสมในการป้องกันภัยจากอินเทอร์เน็ตตามที่ผู้ปกครองคิด แต่กลับกลายเป็นว่าลูกของตนอาจเข้าสู่โลกอินเทอร์เน็ตกับเพื่อนวัยรุ่นที่อยากรู้ อยากลอง หรืออาจเข้าโดยลำพังในเวลาต่อมาอย่างไม่มีภูมิคุ้มกัน

๒. ในขณะที่ผู้ปกครองบางรายอาจไม่ใส่ใจภัยจากโลกอินเทอร์เน็ตนัก เพราะคิดว่าลูกคนอื่นๆ ก็เหมือนกัน และคิดว่าลูกก็คงเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้เองเหมือนสมัยที่ตนเป็นเด็กที่มีสื่อลามกอนาจารว่าอะไรเหมาะอะไรควร แต่ความคิดนี้ก็คงเป็นความคิดที่ไม่น่าจะถูกต้องเหมาะสม เพราะสื่อในโลกอินเทอร์เน็ตปัจจุบันมันรวดเร็ว ชัดเจน รุนแรงขึ้นและยังสามารถพูดคุยตอบโต้กับผู้แฝงมาในโลกออนไลน์ได้ด้วย จึงเป็นการยากที่เด็กๆ ในปัจจุบันจะค่อยๆ รับรู้และปรับตัวให้เหมาะสมหรือรู้ว่าอะไรควรหรือไม่ควร อีกทั้งผู้แอบแฝงตัวตนที่แท้จริงในโลกอินเทอร์เน็ตก็สามารถเข้าถึงลูกๆ ได้อย่างง่ายดาย

จากการสอนและสังเกตพฤติกรรมเด็กประถมศึกษาในช่วงประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ ซึ่งมีช่วงอายุประมาณ ๑๐-๑๒ ปี ซึ่งเป็นวัยเริ่มก้าวสู่วัยรุ่น เด็กในวัยนี้มีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงของร่างกายทั้งของตนเองและเพศตรงข้าม แต่นักเรียนในสังคมไทยถูกเลี้ยงและถ่ายทอดต่อๆ กันมาว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่ควรพูดคุยในที่สาธารณะ เป็นเรื่องปกปิดน่าอาย เด็กส่วนใหญ่จึงแอบสนใจ และมีข้อสงสัยอย่างปิดๆ บังๆ ไม่กล้าถามความสงสัยอย่างรู้ยากเห็นของตัวเองกับพ่อแม่หรือครู แต่เด็กเหล่านี้จะจับกลุ่มคุยกันเอง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ตัวเองเคยได้รู้ ได้เห็น ได้ยินมา ซึ่งข้อมูลที่แลกเปลี่ยนกันนั้นมักจะมีถูกและผิดปะปนกัน และไม่มีคำอธิบายที่เป็นวิชาการเพื่อคลายความสงสัยอย่างถูกต้อง แต่การพูดคุยกลับอยู่บนพื้นฐานตามที่เด็กๆ เข้าใจ หรือบางครั้งก็จะหาคำที่เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับเพศในพจนานุกรมเมื่อพบเด็กๆ ก็จะซุบซิบกันเงียบๆ และมีเสียงหัวเราะตามมาซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชายและมักจะตามด้วยความสงสัยของนักเรียนหญิงว่า หัวเราะอะไรกันไหนดูบ้างซิ ยิ่งทำให้นักเรียนชายหัวเราะสนุกสนานยิ่งขึ้น พ่อแม่จะไม่มีโอกาสเห็นพฤติกรรมความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องเพศเหล่านี้เลย เพราะเมื่ออยู่บ้านเด็กต้องเก็บความสงสัยไว้เนื่องจากการปลูกฝังความคิดว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องไม่ดีไม่ควรพูดเป็นเรื่องต้องปกปิดน่าอาย แต่ความสงสัยยังอยู่และประกอบกับเป็นวัยที่ธรรมชาติเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางกายและฮอร์โมนบางตัวเริ่มทำงานควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงทางกาย ซึ่งยิ่งทำให้เกิดเป็นแรงกระตุ้นทำให้อยากรู้อยากเห็นเรื่องเพศ เรื่องความเปลี่ยนแปลงทางกายต่างๆ ทั้งของตนเอง เพื่อนและเพศตรงข้าม ดังนั้นการหาข้อมูลเองเพื่อสนองตอบความอยากรู้อยากเห็นของตนจึงดำเนินต่อไป เช่น ถามเพื่อน สนใจหนังสือที่มีเรื่องราวบทความเกี่ยวกับเพศ หรือรูปภาพของสาวที่นุ่งน้อยห่มน้อย รวมทั้งหาข้อมูลจากโลกออนไลน์อย่างปิดบังเพียงลำพังเพราะกลัวคุณพ่อคุณแม่รู้ แต่แน่นอนสิ่งเหล่านี้ไม่ได้สนองตอบความสงสัยในทางวิชาการได้แต่อาจสร้างความสงสัยอยากรู้อยากลองโดยมีธรรมชาติของวัยรุ่นเป็นแรงผลักดันขึ้นจนสามารถทำอะไรที่ไม่เหมาะสมได้ เมื่อมีใครบนโลกออนไลน์แม้ไม่รู้จักกัน ซึ่งอาจทำให้สามารถพูดคุยเรื่องที่ตนสงสัยอยากรู้ได้อย่างอิสระเพราะรู้สึกไม่ใช่คนใกล้ตัวหรือคนที่ไม่รู้จักรวาทนเป็นใครและประกอบกับการไม่เห็นหน้ากันระหว่างพูดคุยจะยิ่งทำรู้สึกปลอดภัยและ

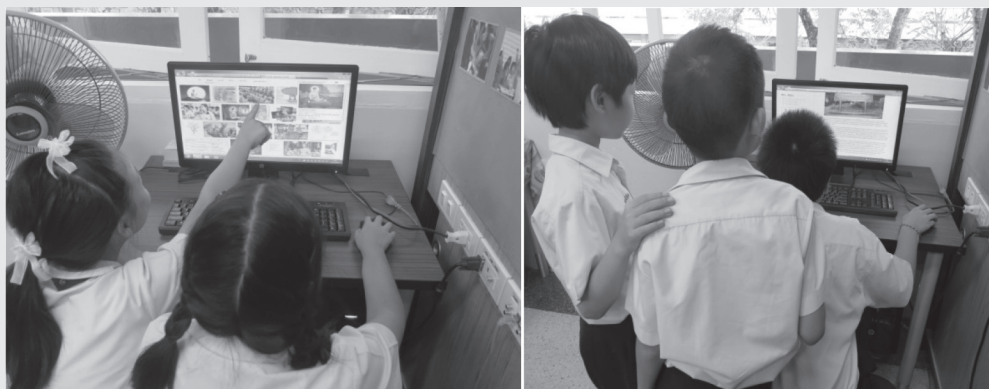
อิสระในการคุยเรื่องที่สนใจสงสัยที่ไม่สามารถคุยกับพ่อแม่ได้ และเมื่อผู้สนทนาด้วยนั้นสามารถตอบในสิ่งที่สงสัยได้ละเอียดชัดเจนอย่างไม่เป็นวิชาการแต่แฝงด้วยความประสงค์ที่จะกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้สนทนา นานวันความคุ้นเคยสนิทสนมก็เกิดขึ้นความไว้วางใจก็ตามมาจากนั้นมักเชิญชวนให้มาพบกัน และจากการพูดคุยที่กระตุ้นจนอยากรู้อยากเห็นแล้วนักเรียนชายและโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนหญิงก็อาจปล่อยตัวจนเกิดปัญหาดังรายงานข้างต้นหรืออาจชักชวนไปมั่วสุมสิ่งเสพติด การพนัน หรืออื่นๆที่ล้วนแต่แฝงด้วยอันตรายได้

แล้วจะทำอย่างไรดี พ่อแม่ผู้ปกครองอาจคาดหวังหรือตั้งความหวังไว้กับครูที่โรงเรียนคงสอนได้ แน่แน่นอนหน้าที่ของครูไม่ได้มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนแค่เรื่องการเรียนการสอน โดยเฉพาะครูประจำชั้นจะรับรู้ปัญหาสารพัดของลูกศิษย์ของตนและจะหาทางช่วยเหลือเท่าที่ตัวเองหรือเวลาโอกาสจะมีให้ แต่แน่นอนในความสนิทกับนักเรียนนั้นย่อมมีน้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพ่อแม่ หรือเวลาที่มีต่อนักเรียนก็น้อยกว่าเวลาที่พ่อแม่อยู่ใกล้ชิดกับลูก ดังนั้นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันในโลกออนไลน์แก่เด็กที่ดีที่สุดคือพ่อและแม่

วิธีการที่น่าจะดีที่สุดคือความใกล้ชิดอบอุ่นของพ่อแม่กับลูกๆ ในครอบครัว การเลี้ยงลูกในปัจจุบันนั้นต่างจากอดีตมาก เมื่อก่อนลูกต้องเคารพ เชื่อฟัง เคารพยำเกรงพ่อแม่โดยการสื่อสารและเหตุผลไม่จำเป็นนักขอให้ลูกทำตามที่พ่อแม่สอน ซึ่งตรงนี้ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างพ่อ แม่ และลูกได้ทำให้มีกำแพงของความเชื่อฟังเป็นกรอบกันไว้มีโอกาสน้อยมากที่จะถามในสิ่งที่สงสัย ปัจจุบันการเลี้ยงดูควรเป็นความใกล้ชิด เป็นพ่อแม่ที่ปรับตัวได้หลากหลาย เป็นพ่อ แม่ที่ให้ความรัก เป็นครูที่สอนหนังสือ เป็นเพื่อนเล่น เป็นพี่ที่คอยช่วยเหลือน้อง หรือสามารถเป็นอะไรก็ได้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะการเลี้ยงลูกคงไม่สามารถอยู่ในกรอบเดิมๆ ได้อีกต่อไป โดยเฉพาะเรื่องเพศกับพ่อและแม่ไม่ควรสร้างทัศนคติที่ให้อารมณ์ความรู้สึกว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องน่าอายไม่ควรพูด เพราะนี่คือกำแพงที่พ่อแม่ปิดกั้นลูกจากความสงสัยทางเพศทันที แต่ควรสอนให้รู้จักร่างกายของตน การรักษาดูแลส่วนต่างของร่างกายให้เหมาะสมกับวัยและการพัฒนาของลูกจนรู้สึกว่าการพูดคุยเรื่องร่างกายกับพ่อแม่เป็นเรื่องปกติสามารถพูดคุยซักถามข้อสงสัยต่างๆ อีกทั้งพ่อแม่สามารถหาคำที่เหมาะสมกับวัยมาอธิบายข้อสงสัยนั้นได้อย่างเป็นวิชาการเป็นการปูพื้นฐานแต่ด้วยเด็ก เมื่อพ่อแม่ลูกมีความสนิทสนมกันมีเวลาให้กันจนลูกไว้วางใจจนคิดว่าคุยเรื่องอะไรกับพ่อแม่ได้แล้วการสอนการแนะนำของพ่อแม่ในเรื่องต่างๆ ย่อมง่าย หรือลูกสงสัยก็ไม่อึดอัดใจที่จะถามคิดว่าพ่อแม่สามารถรับฟังได้ทุกเรื่องเป็นที่ปรึกษาคนสำคัญ ซึ่งการสร้างใจที่มั่นคงนั้นไม่ใช่จะสร้างขึ้นเมื่อไรก็ได้ แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางรากฐานมายาวนานและสม่ำเสมอคือมีเวลาที่อบอุ่นของครอบครัวด้วยดีตลอดมา

เมื่อสร้างฐานความรักความเข้าใจระหว่างพ่อแม่ลูกดีแล้ว จากนั้นเมื่อเข้าสู่โลกออนไลน์ พ่อแม่ก็ควรสอนลูกเมื่อพบกับสิ่งที่ไม่เหมาะสมโดยพ่อแม่สามารถอธิบายแบบวิชาการกับภาพหรือเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมให้ลูกเข้าใจได้ รวมถึงการบอกภัยอันตรายและการป้องกันจากคนแปลกหน้าที่แฝงมากับโลกออนไลน์โดยเข้าโลกออนไลน์ไปด้วยกันและสร้างความเข้าใจไปด้วยกัน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ลูกเมื่อลูกเข้าสู่โลกออนไลน์แม้ไม่ได้อยู่ในสายตาของพ่อแม่

ดังนั้นการเตรียมพร้อมลูกในยุคโลกออนไลน์ที่มีทั้งแหล่งข้อมูลความรู้และภัยอันตรายคือไม่ปิดกั้นลูกจากสื่อออนไลน์เพราะไม่สามารถที่จะปิดกั้นได้ แต่ควรจะใช้ความรักความอบอุ่นในครอบครัวที่ต้องใช้เวลายาวนานในการพัฒนาเป็นเครื่องมือแนะนำลูกอย่างตรงไปตรงมาที่ละเอียดละออน้อยอย่างเป็นวิชาการโดยแนะนำวิธีการใช้และการป้องกันตนเองไม่ให้ตกอยู่ในอันตราย ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันที่ยั่งยืนสำหรับเด็ก

รายการอ้างอิง

- วนิพพล มหาอาษา. (๒๕๕๒) เกมคอมพิวเตอร์กับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กและเยาวชน. สืบค้นวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๕, จาก <http://www2.cujmnewmedia.wordpress.com/>.
- อมรินทร์ มาต๊ะวัน. บทความเรื่อง มหันตภาพจาก ICT. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. สืบค้นวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๖, จาก <http://www.ICT.MBU.ac.th/Index.php?>
- สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยและสถาบันอิศรา. (๒๕๕๕). ล่าแม่มด – เช็กส์ – ความรุนแรงและภัยเงียบออนไลน์ที่สังคมไทยต้องรู้เท่าทัน. สืบค้นวันที่ ๑๐ ตุลาคม, ๒๕๕๕, จาก <http://www.naewna.com/local/2555>
- Su Palmer. บทความวิจัยเรื่อง เด็กเล็กอยู่กับคอมพิวเตอร์มากกว่าโลกความจริง. สืบค้นวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๖, จาก http://woman.Kapook.com/view_20824.html.

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณาท เทียนศรี อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายประถม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย